

Johann Joachim Schoepffer

**Rector Universitatis Rostochiensis Joh. Joach. Schöpffer/ J.U.D. & Prof. Duc.
Comes Palat. Cæsar. Et Consistorii Ducalis Consiliarius ad Exequias solennes
Viri ... Dn. M. Christiani Diet. Haltermanni, Ecclesiastæ Templi Petrini
Vigilantissimi fidelissimiqve Abs Moestissima Vidua Hodie Parandas Omnes
Omnium Ordinum Cives Academicos, ea, qva fas est, humanitate invitat**

Rostochii: Weplingius, [1707]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn756271738>

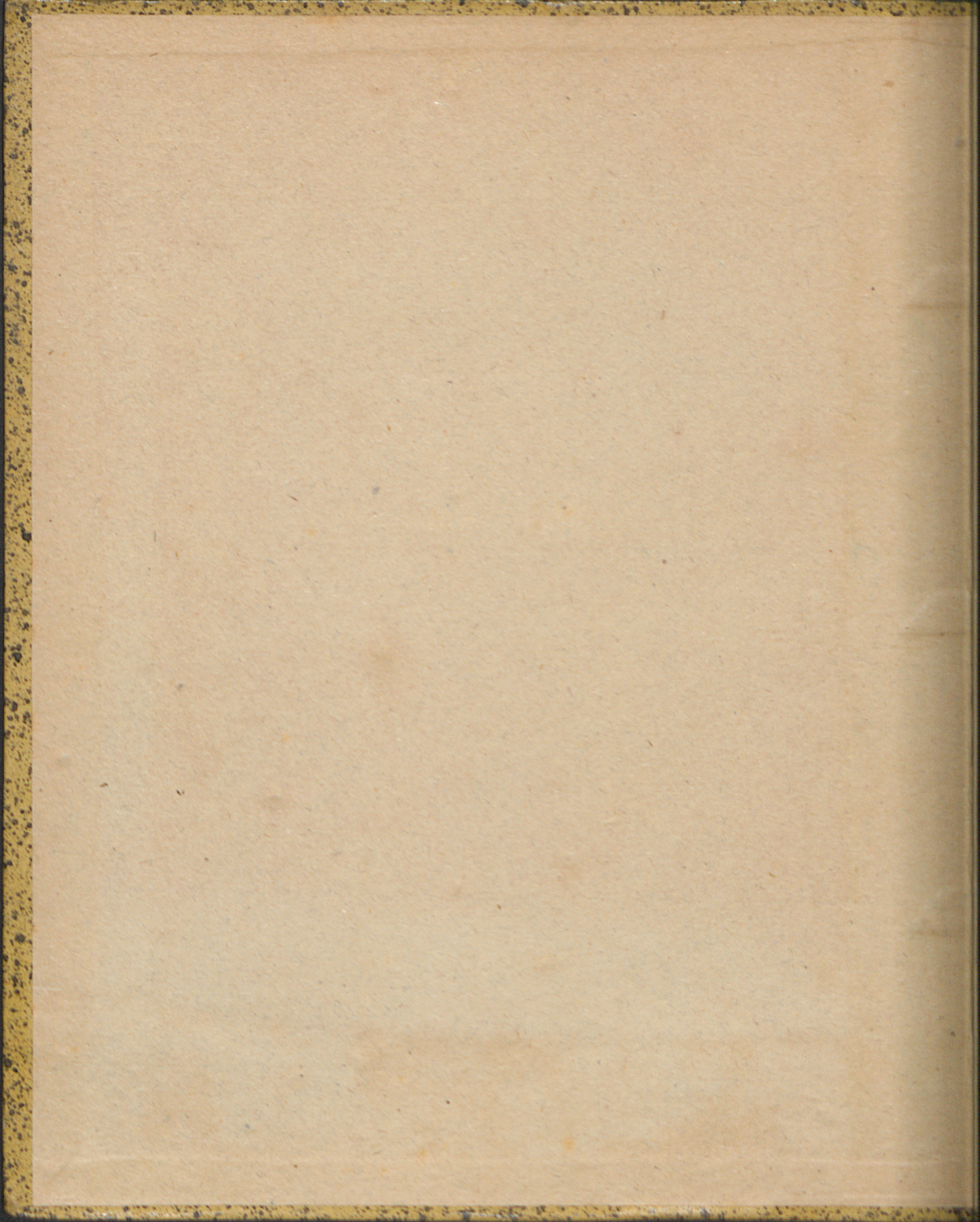
Druck Freier Zugang

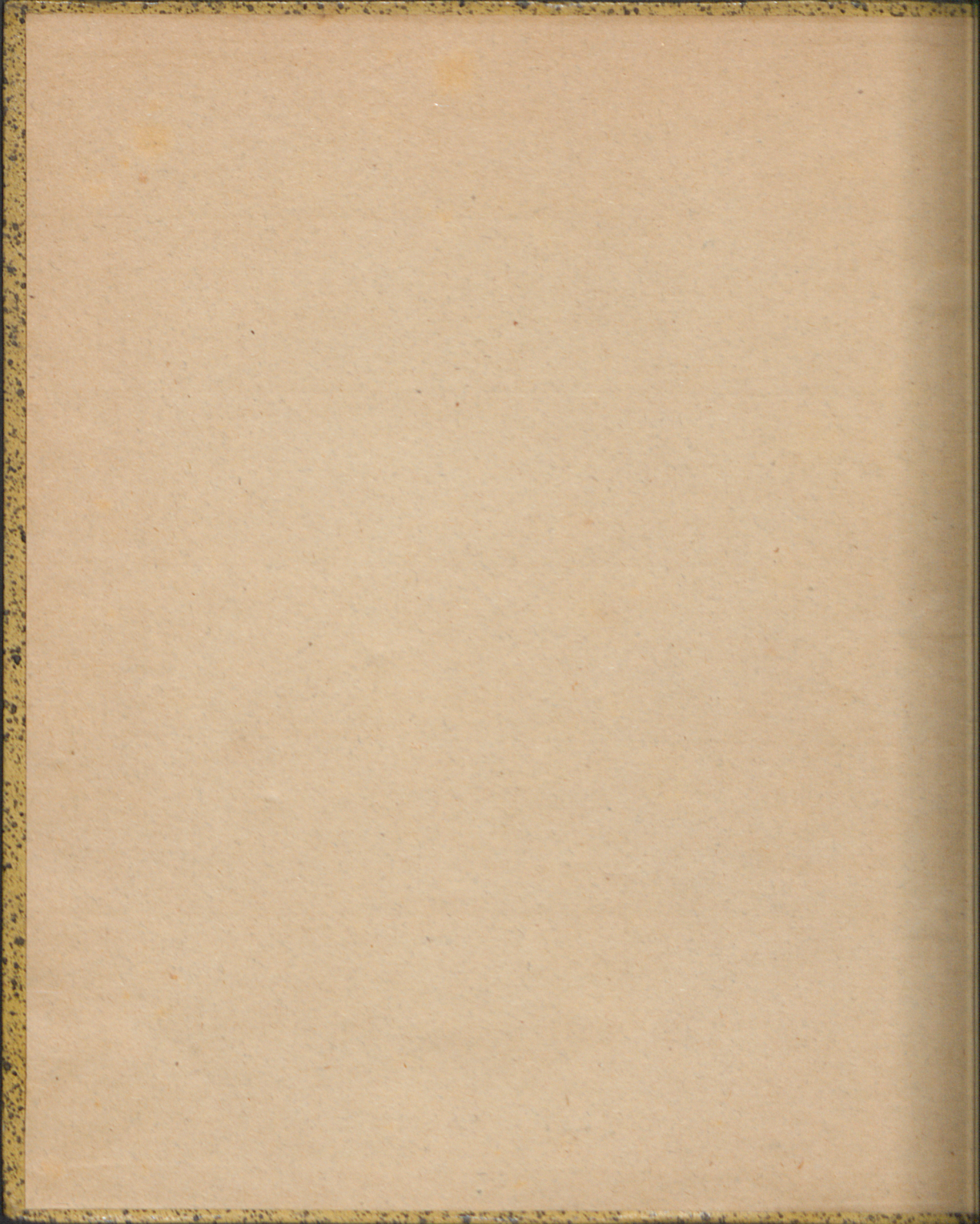
Schöpffer, J. J.,
in C. D. Haltermann.

Rostock, 1707.

81

RECTOR

UNIVERSITATIS ROSTOCHIENSIS

JOH. JOACH. Schöpffer/
J. U. D. & Prof. Duc. Comes Palat. Cæsar.

Et Consistorii Ducalis Consiliarius

ad Exeqvias solennes

VIRI Plurimum Reverendi & Præcell.

DN.

M. CHRISTIANI
DIET. HALTERMANNI,

Ecclesiastæ Templi Petri Vigilantissimi

fidelissimiqve

MOESTISSIMA VIDUA

Hodie Parandas

Omnes Omnium Ordinum Cives Academicos,

quâ fas est, humanitate

invitat.

ROSTOCHII,

Typis Joh. WEPPLINGII, SEREN. PRINC.

& ACAD. Typogr.

Non solum Gentes cultiores ferme omnes, præsertim verò Hebræos, Persas, Arabes, Græcos, Latinos & Germanos suas *κωβιας νῆμας, παροιμιας* adagia seu proverbialia habuisse propria, infinitis posset probari exemplis; Sed & ipsum dulcissimum mundi Salvatorem adhibuisse proverbialia, & locutiones ex vulgari usu petitas, ex

Henrici Hammondii & Job. Clerici, sententiâ in annotationibus in Nov. Test. p. 86. nullum est dubium. Inter alia quæ allata sunt confirmantur, illis verbis quæ continet emphaticum illud Epiphonema, quo Christus Jesus parabolam illam de operariis in vinea, de cujus scopo variæ reperiuntur in Theologorum scriptis sententiæ, concludit & ita ex versione D. Seb. Schmidii sonant: Sic novissimi erunt primi, & primi novissimi, Matthæi XX. 16. conf. Matt. XIX. 30. Marc. X. 31. Luc. XIII. 30. Quid Christus, Perrum objurgans, hoc proverbio innuere voluerit, illud & sub initium, & sub finem parabolæ usurpans, ita Hugo Grotius ad Matt. XIX. 30. exponit: Transgressio est ad sequentem tractationem, quæ Christus futurum indicat, ut gentiles Judæis fœderis secum initi, antiquitate superbientibus, atque inter Judæos hi qui ob prioris vitæ peccata erant contemptissimi, aliis pænitentiae remedium contemnentibus, æquissimo Dei judicio præferantur. Et Vinarienses sequentem hujus loci exhibent Paraphrasin: Es hat zwar Gott der Herr euch zu einem hohen Ampt berufen/und in seinem Reich oben gesetzt/ aber ihr habt euch dessen nicht zu überheben/ die weil ihr noch nicht das Ziel erreichet/sondern noch in den Schranken lauffet. 1. Corinth. IX. 24. Da es denn leichtlich geschehen/ daß die jenigen so andere zuvor kommen/ manchmahl

mahl zurück bleiben / und hinfolgerum diejenigen welche
im Lauff die letzten gewesen / manchmahl die ersten werden.
Nolumus in sensum horum verborum ulterius inquirere
sed illud Exegetis relinquere. Non incommodam vero,
hodierno die, præbent hæc verba nobis dicendi occasio-
nem, quando Reverendum Rostochiense Ministerium aspi-
cimus & ex unius cujusq; sancti hujus Collegii membri ore
summa cum tristitia hæc verba percipimus: *Sic novis-
simi erunt primi, & primi novissimi.* Ereptus enim est ex
illorum numero, per quadriennium, Deo sit Laus! ne-
mo, nisi ante octiduum ille, qui novissimus eorum erat
quoad vocationem in Dei vineam. Est vero is, cuius &
ex more & instituto Majorum, vitæ curriculum, (quod ex
parte etiam legitur in *Rostochio Literato* p. 379, seq.) exhibe-
bimus: Vir Reverendâ dignitate, & infucata humanitate,
certe si quisquam alius Clarissimus Dn. M. CHRISTIA-
NUS DIEDERICUS HALTERMAN, Verbi Divini
Minister ad Div. Petri olim fidelissimus. Natus vero
ille est hic Rostochii Anno MDCLXXVII. d. 29. Nov.
Patre, JOACHIMO FRIDERICO Halterman / Ci-
ve & Oenopola hujus urbis primario, Matre vero Fœmi-
na spectatæ integritatis & ob hoc ipsum charissimi filii tu-
nus tristissima ANNA Wieben. Avum coluit Pater-
num CHRISTIAN Halterman / Mercatorem & Se-
natorem Gustroviensem, Aviamque Paternam CA-
THARINAM Polchauen. Proavus paternus ipsi fuit
ADAM Halterman / Civis & Mercator Gustroviensis
Proaviaque paterna ANNA Prengere. Ex Maternâ
lineâ Avus ipsi concessus fuit DIEDERICH Wiebe / Civis
& Oenopola in hac urbe non postremus, Avia materna
ELISABETH von Eizen / omnibus quæ ipsi competere
poterant virtutibus instructa, cujus Pater GUNTZEL

) (2

von

von Eizen / Senator Malchinensis, Mater vero ELI-
SABETH Sadenwassers. Proavum maternum agno-
scit DIEDERICH Wiebe / & Proaviam mater-
nam DOROTHEAM KRUGERN. Ex his ho-
nestis & præclaris Parentibus pie defunctus noster in
lucem editus & per lavacrum regenerationis vineæ Chri-
sti insertus est. Cognitâ vero bonâ ejus indole Paren-
tes studiis illum consecrarunt, & post privatam informati-
onem in publica Senatoria Schola à Præcellentiss. Dn.
JOACHIMO OTTONE tunc Rostochiensis, nunc Gu-
strovienſis Scholæ Rectore meritissimo, ut & plurimum
Reverendo Dn. M. JACOBO BURGMAN tunc Conre-
ctore nunc Ecclesiaste Nicolaitano fidelissimo, eruditus
est. Fundamentis studiorum feliciter jactis, Anno
MDCXCIV. m. Majo in numerum studiosorum receptus,
justum in studiis observavit ordinem optimosque sibi ele-
git in omni studiorum genere Præceptores, nominatim
D. Joh. Gottlieb Mollerum t. t. Græcæ lingvæ in hac Almâ
postea Philosophiæ in Athenæo Gedanensi Professore
Celeberrimum, ast præmaturè extinctum, sub cujus præ-
fidio non solum privatim sed & publice disputavit. Et ut
ostenderet, quales ex institutione hujus fidelissimâ, in
Historiâ Literariâ fecisset progressus Præsede M. NIC.
RICHTERO publica Disputatione Historiam Literariam
delineavit & illustravit. Cum etiam Amplissimus hujus
urbis Senatus Præcell. Dn. M. PET. BECKERUM in nu-
merum Professorum cooptasset, primam sub ejus præfidio
defendit B. HALTERMANNUS noster dissertationem
Mathematicam. In Theologicis vero studiis summa cum
constantia, ad pedes D. JOH. FECHTII, D. JOH. NIC.
QVISTORPII, D. FRANCISCI WOLFFII, B. D. SAM.
STARCKII, Celeberrimorum Academiae nostræ Pro-
fesso.

fessorum fedit & auscultavit. Cum vero B. noster, ^{qvan-}
tas peregrinatio literaria secum ferat utilitates optime sci-
ret, non solum Celeberrimam Hafniensem ad tempus; sed
& Anno superioris Seculi nonagesimo sexto Lipsientem
adiit Academiam & quamvis libenter eo tempore ibidem
mansisset, tamen ex voluntate matris, peractis aliquod se-
ptimanis ad nos rediit. Anno vero sequenti procurante
Dn. D. **Gottlob FRIDERICO SELIGMANNO**,
iterum Lipsiam se contulit, factaque inter B. nostrum &
Plurimum Rever. Dn. M. **JOH. Gottlieb HOFF-**
MANNUM, Præpositum & Pastorem hoc tempore
Tauchensem, permutatione, per biennium ibidem stu-
diis vacavit & Celeberrimis Præceptoribus, B. **CAR-**
PZOVIO, OLEARIO, ITTIGIO, RECHENBER-
GIO, SELIGMANNO in Theologicis, M. **GRO-**
DECK, M. LUDOVICO & CHRISTIAN. Sebrecht Zele /
Judæo converso in Philologicis usus est. Ne vero Acade-
mia Rostochiensis videretur, se **HALTERMANNI**
memoriam deposuisse, ei absentis Magisterii obtulit hono-
rem, quem & gratus accepit & postquam redux in patri-
am factus, summa cum industriâ amplificare annisus est,
aperuit enim studiosæ juventuti varia in Homileti-
cis, Rabbinicis, Syriacis aliisque scientiis Collegia, &
ipse Præses erudito orbi Anno MDCCCL. publicam exhi-
buit dissertationem, de Formulis juramentorum Judaico-
rum. Cum deinde ad vacantem in Ecclesia ædis Petrinæ
functionem, idoneum requireretur subiectum, Amplissim.
Senatus urbici judicio **HALTERMANNUS** noster di-
gnus visus est, qui inter Candidatos auditoribus Petrinis
sisteretur, qui & illum Anno MDCCIII. Mens. Januario
Ecclesiastem sibi elegerunt. Eodem anno domum duxit
ANNAM MARGARETHAM DISTELERIAM,

JAG. DIESTELERI; Consulis olim Rostochi-
 ensis gravissimi filiam, viduam jamjam ob præmaturum
 mariti obitum mœstissimam, ex quo conjugio svavissi-
 mo sed eheu! brevissimo, nam futurus dies lunæ quadri-
 ennii complementum demum addidisset, Pater factus
 est duorum liberorum mellitissimorum, nempe ANNÆ
 ILSABÆ & JACOBI FRIDERICI. Morbum ejus fatalem
 enumerabit Vir Nobilissimus Experientiss. & Excellentissi-
 mus Dn. GEORGIUS DETHARDINGIUS, Med. D.
 & PP. fautor atq; Collega noster svavissimus, ita vero ille:
*Beatus Dominus Magister Haltermann quæm vel à pueritiâ
 novi & inter amicos meos habui, Corpore erat minus firmo,
 hinc ad labes capesendas pronò admodum, Animo tamen
 vegetiori paulo & ad studia satis habili. Ex quo tamen
 relictis studiis Humanioribus ad graviora se applicuit, non
 semper ad Vires attendit corporis, quin vel maximè cum
 eiusmodi studiis delectaretur, quæ præter ingenium etiam
 memoriam requirunt firmissimam, labem ipsi Cerebro impresit,
 ut vertigo jam diu abhinc morbus fuerit ipsi satis familiaris.
 Quod ultimum morbum attinet, jam tum febre tertianâ per
 octiduum laboraverat, quando primâ feria Paschatos ad
 illum vocatus in Paroxysmo decumbentem offendi; calor sat
 intensus, ariditas faucium, gravis sitis, & Cephalæa, excerce-
 bant illum admodum: opposui tum temporis talia remedia, quæ
 hisce Symptomatibus quantum per paroxysmum licebat, mede-
 ri poterant, imò medebantur. Erat quidem iste dies ut ipse
 mihi referebat, hujus febris intercalaris, hinc vel magis vo-
 lebat medelam. Die Lune accedebat paroxysmus, nec tamen
 tam gravis, continuabat tamen calor levior eequidem, sed
 quem bibendo infusum Thea ipse leniebat. Die Martis calorem
 circa meridiem obrepentem sudor largissimus, ad quem conti-
 nuandum*

uandum se ipse per trihorium composuerat, finivit. Accedebam sudore vix finito & vires observabam adeo prostratas, ut vix spiritum duceret: gratulabatur tamen ipse sibi, quicquid esset de debilitate virium, hoc sudore febrem suam cessaturam. Nec tamen destiti, quin pulverem antifebrilem leniorem per noctem si quando evigilaret sumendum, suaderem: obtemperavit, vel eo magis, quod somnus fuerat inquietior. Die Mercurii, nulla aderat febris; ast circa meridiem cum e lecto surrexisset, ut lectum sibi sternerent, lypothymia gradissima adeo illum exercuere ut vix spirituosos remediis, calidis frictionibus, extremorum frigus arcere vel sudorem colligativum abstergere potis fuerint adstantes. Advolavi statim simulac hac mihi fuere relata, & quia quando accedebam, iam ad se redierat, cordialia cephalicis juncta tum internè, tum externe adhibenda obtuli. Circa vesperam denuo lypothymia illa, & quia remediis nullus amplius locus Syncope, finem vite imposuit. Equidem & tum presentiam meam volvere agnati, est quod per diem egrotos meos visitando, vix domum fessus redire potueram, & morbus qui me nunc sat graviter in lecto detinet, in osibus haerere meis ut ipsum, accederem, plane erat mihi impossibile. Nec tamen neglexi omnem meam opem quae desiderari poterat ipsis & egroto prescriptis in formulis talibus medicamentis quae nec aliter se adfuissem suadere potuissem, offerre.

Ultima ejus vero quod concernit, illa fuere inexpectata quidem, quod B. noster ipse confessus est, aliquoties ad Plur. Rev. Dn. M. JOH. ZEIDLERUM, Pastorem Petrinum vigilantissimum dicens: *Daß hätte ich nicht gedacht/ daß es so geschwinde würde aus seyn; Sed beatissima, Confirmatus enim est in fide sua, & confirmationis Sacramentum à laudato DN. ZEIDLERO accepit.*

pit. Post cujus usum singularem concepit hilaritatem
adeo ut aliquot vicibus dulcissimam conjugem ita allo-
cutus sit : Sonne mir doch die Freude / ich sehe meinen
JESUM stehen / ich muß zu Ihm hinauff. Quod etiam
paulo post factum, dum Saluatori animam suam reddi-
dit, & Anno ætatis suæ trigesimo, finito die Vitali,
vitam etiam finivit suam. Quod reliquum est Cives
Academici vestris titulis conspicui, ea qua fas est huma-
nitate, ad unum omnes vos invito, ut funeris deductio-
ni frequentes interesse, in solatium mœstissimæ Viduæ
ac tristissimæ matris aliorumque
propinqvorum ve-
litis.

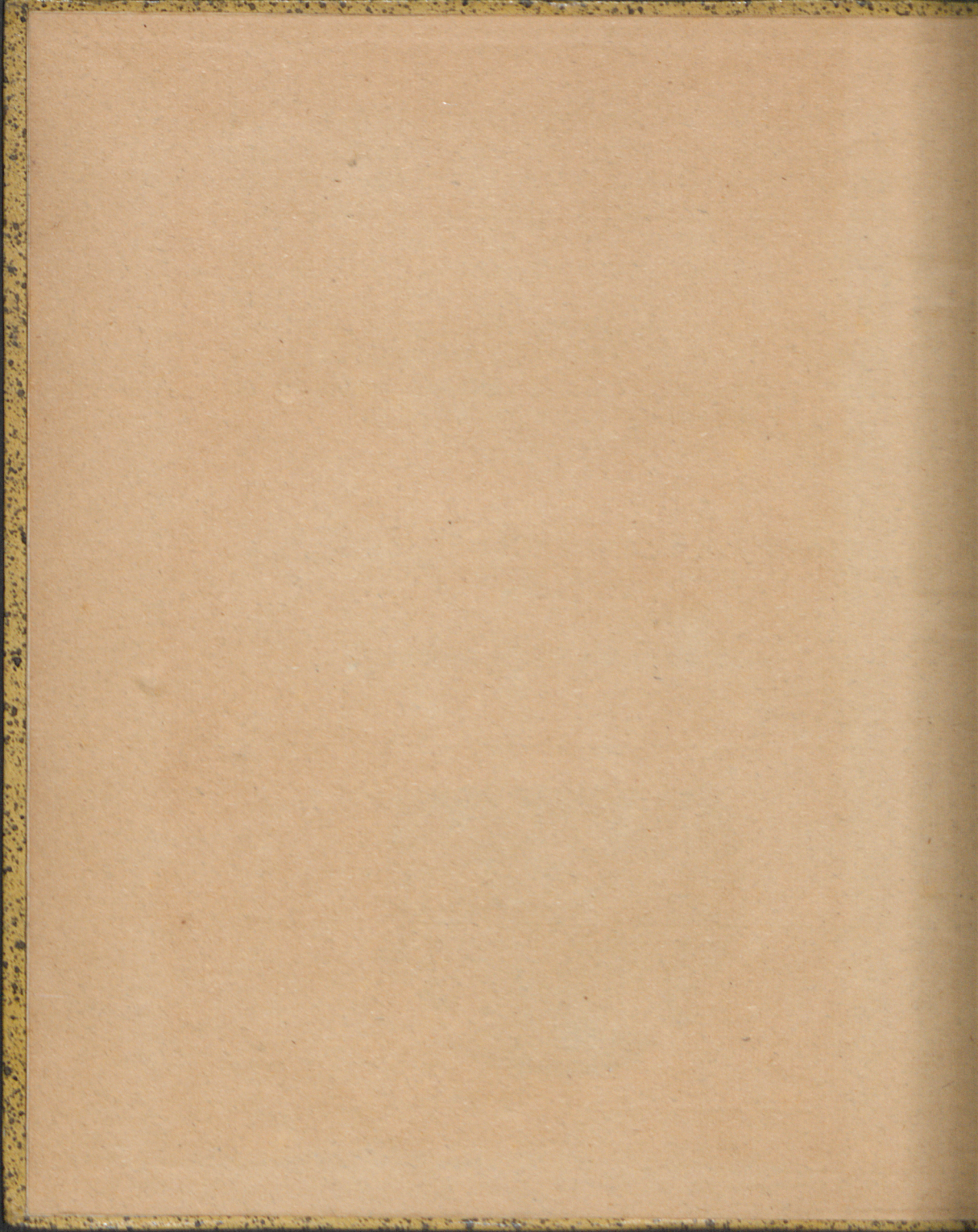
P. P. Sub Sigillo Rectoratus d. VI. Maij

A. 1707.

Conventus fiet in ade Petriua.

On solum Gentes cultio
mnes, præsertim ver
Perfas, Arabes, Græc
Germanos suas *κουλια*
μιασ adagia seu proverb
pria, infinitis posset pro
Sed & ipsum dulcissimu
vatorem adhibuisse pro
cutiones ex vulgari u

Henrici ... di & Joh. Clerici, sententiã in
in Nor ... nullum est dubium. I
allat ... illis verbis quæ con
cr ... vo Christus Jesus
cujus scopo v ... tentiã, c
Sic
CO
ri
s, it
ffio es
cat, u
erbientib
aerant cont
tibus, aquisi
sequentem hu
war Gott der
nen hohen Ampt beru ... and in seinem Reich
aber ihr habt euch dessen nicht zu überheben
noch nicht das Ziel erreichtet / sondern noch in
cken lauffet 1. Corinth. IX. 24. Da es dem
sehen / daß die jenigen so andere zuvor kou

